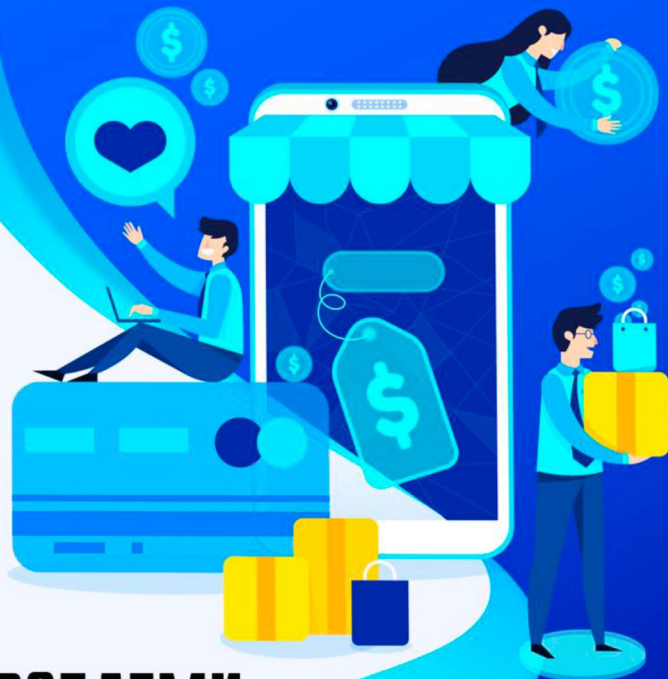

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

МАТЕРІАЛИ

наукової конференції студентів та молодих учених
спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини

(м. Полтава, 4 грудня 2018 року)

Полтава
2018

**Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»
(ПУЕТ)**

Кафедра міжнародної економіки

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ
ТА ПРАКТИКИ МІЖНАРОДНИХ
ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ
ГЛОБАЛЬНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ**

МАТЕРІАЛИ

**наукової конференції студентів та молодих учених
спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини**

(м. Полтава, 4 грудня 2018 року)

За загальною редакцією доцента Базавлук Н. Г.

**Полтава
ПУЕТ
2018**

УДК [33(100):167.1-021.412]:339.92-044.992](082)
А43

Друкується відповідно до наказу по університету № 186-Н від 03 вересня 2018 р.

Редакційна колегія:

Н. Г. Базавлук, к. е. н., доцент кафедри міжнародної економіки Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі».

А43 **Актуальні проблеми теорії та практики міжнародних економічних відносин в умовах глобальної трансформації : матеріали наукової конференції студентів та молодих учених спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини (м. Полтава, 4 грудня 2018 року) / за заг. ред. Н. Г. Базавлук. – Полтава : ПУЕТ, 2018. – 119 с.**

ISBN 978-966-184-328-7

У матеріалах наукової конференції представлено дослідження студентів та молодих учених спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини з актуальних проблем міжнародних економічних відносин.

Для студентів закладів вищої освіти, аспірантів, викладачів.

УДК [33(100):167.1-021.412]:339.92-044.992](082)

*Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.
Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу ПУЕТ заборонено*

ISBN 978-966-184-328-7

© Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі», 2018

**HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENT
OF UKOOPSPILKA
“POLTAVA UNIVERSITY OF ECONOMICS AND TRADE” (PUET)
International Economics Department**

**ACTUAL PROBLEMS OF THEORY AND
PRACTICE OF INTERNATIONAL
ECONOMIC RELATIONS IN CONDITIONS
OF GLOBAL TRANSFORMATION**

MATERIALS

**scientific conference for students and young scientists
Specialty 292 International Economic Relations**

(Poltava, December 4, 2018)

***Under the general editorship of associate
professor N. Bazavluk***

**Poltava
PUET
2018**

UDC [33(100):167.1-021.412]:339.92-044.992](082)
A43

Editorial board:

N. Bazavluk, PhD in Economics, Associate Professor at International Economics Department.

**Actual Problems of Theory and Practice of International
A43 Economic Relations in Conditions of Global Transformation :**
materials of scientific conference for students and young scientists,
specialty 292 International Economic Relations (Poltava, December 4,
2018) / under the general editorship of associate professor
N. Bazavluk. – Poltava : PUET, 2018. – 119 p.

ISBN 978-966-184-328-7

The investigations of students and young scientists majoring in 292 International Economic Relations on actual problems of theory and practice of international economic relations are presented in the materials of the conference.

For students, postgraduates, professors.

UDC [33(100):167.1-021.412]:339.92-044.992](082)

*Materials are published in the author's original language edition.
Presentation, content and reliability of the materials are the author's responsibility.
Distribution and reproduction without official permission of PUET are prohibited.*

ISBN 978-966-184-328-7

© Higher Educational Establishment of
Ukoopspilka "Poltava University of
Economics and Trade",

ЗМІСТ

<i>Бровченко К. Р.</i> Забезпечення конкурентоспроможності компаній туристичної галузі як визначальний фактор їх ефективної діяльності	7
<i>Гайдук В. О.</i> Транснаціональні корпорації у системі сучасного міжнародного бізнесу (на матеріалах «Toyota Motor Corporation»)	13
<i>Головко М. Є.</i> Метакорпорації в глобальному бізнесі (на прикладі нафтовидобувної галузі)	17
<i>Гончаренко Д. В.</i> Комп'ютерні системи у фінансовому менеджменті кредитних спілок	23
<i>Горищук В. В.</i> Особливості основних стратегій формування товарної політики підприємств	28
<i>Давидова І. Р., Безрученко О. В.</i> Масштаби та основні напрями діяльності ТНК в умовах сучасного ринкового середовища	33
<i>Євтушенко К. А., Орендошка В. О.</i> Міжнародна маркетингова політика транснаціональних корпорацій	38
<i>Зорін В. І., Харченко Я. М.</i> Сучасні особливості діяльності «McDonald's Corporation» на світовому ринку ресторанів швидкого харчування	44
<i>Іванець О. В.</i> Трансформація господарської та комерційної діяльності «Sony Corporation» в умовах посилення міжнародної конкуренції	47
<i>Карпенко А. В.</i> Управління ефективністю компанії «General Motors Company»	50
<i>Керімова Дж. Г., Федорченко В. В.</i> Конкурентні переваги компанії «Nike, Inc.» на ринку спортивних товарів	54
<i>Красноруцька О. О., Прокоф'єва Н. Ю.</i> Конкурентоспроможність підприємства в умовах економічної глобалізації та шляхи її підвищення	57

МАСШТАБИ ТА ОСНОВНІ НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ ТНК В УМОВАХ СУЧАСНОГО РИНКОВОГО СЕРЕДОВИЩА

І. Р. Давидова, студентка 6 курсу спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини освітня програма Міжнародні економічні відносини за другим (магістерським) рівнем

О. В. Безрученко, студентка 6 курсу спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини освітня програма Міжнародні економічні відносини за другим (магістерським) рівнем

І. А. Артеменко, к. е. н., доцент кафедри міжнародної економіки – науковий керівник

Анотація. В статті розглянуто діяльність ТНК як головних суб'єктів міжнародних економічних процесів в умовах глобалізованого світу. Досліджено особливості розширення інвестиційної діяльності ТНК (злиття та поглинання)

Ключові слова: транснаціональна корпорація, ринкове середовище, економічна глобалізація, інвестиційна політика.

SCOPE AND MAIN AREAS OF TNCs' ACTIVITY IN A MODERN MARKET ENVIRONMENT

Abstract. The article deals with the activities of TNCs as the main subjects of international economic processes in the conditions of a globalized world. The features of expansion of investment activity of TNCs (mergers and acquisitions) are explored.

Keywords: transnational corporation, market environment, economic globalization, investment policy.

Постановка проблеми. В умовах інтенсивної глобалізації міжнародного бізнесу стають все більш значущими транснаціональні корпорації (ТНК). Це пояснюється головним чином ослабленням міждержавних кордонів і розширенням взаємодії різних міжнародних організацій. З кожним роком на міжнародні ринки виходять нові ТНК, поширюються на більшу кількість країн, включно з Україною.

Необхідність зміцнення національного фінансового, промислового та науково-технологічного потенціалу, накопичення капіталу, які формуються в результаті економічної діяльності в

рамках національної економіки обумовлює актуальність дослідження процесів транснаціоналізації та визначення ефективних напрямків розвитку цього процесу.

Аналіз основних досліджень та публікацій. В останні роки проблематиці ТНК присвячено велику кількість досліджень (Г. Башинська, В. Білошапко, О. Білорус, І. Лукінов, О. Плотніков, Ю. Пахомов, М. Прохорова, О. Рогач, В. Сіденко, О. Сльозко, С. Соколенко, О. Шнирков, С. Якубовський та ін.). Незважаючи на численні роботи з проблем ТНК, дотепер не було вироблено єдиного уявлення про характер та специфіку діяльності ТНК у світовому економічному просторі взагалі та у межах національних економік зокрема. Феномен ТНК і досі є дискусійним питанням серед спеціалістів, що займаються вивченням сучасних міжнародних економічних відносин.

Мета дослідження – визначити масштаби та основні напрями діяльності ТНК.

Викладення основного матеріалу дослідження. Сучасна класифікація міжнародних корпорацій виділяє такі їх види, як транснаціональні корпорації (ТНК); мультинаціональні корпорації (МНК) та міжнародні корпоративні союзи.

Відповідно до документів Комісії ООН, ТНК – це компанія, що:

- складається з відділів в двох або більше країнах, незалежно від юридичної форми і сфери діяльності;
- оперує в рамках системи прийняття рішень, що дозволяє проводити узгоджену політику і здійснювати загальну стратегію через один або більше керівний центр;
- в якій окремі відділи пов'язані за допомогою власності або яким-небудь іншим чином так, що одна, або більше з них, можуть мати значний вплив на діяльність інших і, зокрема, ділити знання, ресурси чи відповідальність з іншими [5].

Уточнюючи вищенаведену характеристику, Конференція ООН з торгівлі і розвитку (ЮНКТАД) до ТНК відносить корпорації, що включають головні підприємства та їх закордонні філії (дочірні компанії), причому головне підприємство контролює активи інших економічних одиниць за межами країни базування материнської компанії, як правило, шляхом участі в капіталі [6].

Проведені в останні роки дослідження дозволили виявити порівняно невелику групу пов'язаних між собою корпорацій, які здійснюють непропорційно великий вплив на глобальну економіку. При цьому основу групи складають фінансові інститути, стан яких істотно впливає на світову економіку. В результаті аналізу активів так званих «суперорганізацій» виходить, що менше 1 % компаній контролює майже половину світової економіки, що дозволяє обґрунтувати схильність світової економіки до фінансових криз в умовах нестабільності подібного роду мереж [3].

Вплив ТНК на економіку держав світу незалежно від рівня їх розвитку безперервно зростає. Саме найбільші корпорації можуть диктувати свої умови державам, при цьому деякі з них вже є з економічної точки зору структуроутворюючими для держав.

Так, корпорації з рейтингу «The New American Fortune-500» забезпечили світовій економіці приблизно 10 млн робочих місць, а їх сукупний дохід вище ВВП будь-якої країни світу, крім Китаю та Японії. Зараз з 100 найбільших економік в світі тільки 48 є держави, решта – ТНК, на частку яких припадає понад 65 % зовнішньої торгівлі і близько половини світового промислового виробництва. ТНК контролюють приблизно 80 % технологічних нововведень і ноу-хау. Обсяг продажів закордонних структур ТНК перевищує весь світовий експорт, а на підприємствах ТНК працює понад 80 млн осіб [1, 2].

Як відомо, організаційна структура управління ТНК багато в чому безпосередньо залежить від виду економічної діяльності, який визначає територіальне розміщення її прямих інвестицій. Видобувні ТНК, насамперед у сфері паливно-енергетичного комплексу, як правило, дотримуються принципу жорсткого централізованого регулювання, що, в першу чергу, поширюється на інвестування в рамках корпорації, встановлення обсягів видобутку, переробки і реалізації основного виду продукції.

Організаційні структури управління ТНК, що функціонують в обробних галузях промисловості, тяжіють, скоріше, до децентралізації, що пов'язано з різними технологічними умовами виробництва, які не дають можливості формування типової схеми взаємовідносин між підрозділами компанії.

Особливий інтерес представляє дослідження особливостей функціонування ТНК в періоди криз, оскільки складнощі можуть служити своєрідною моделлю проблем нестабільності світової економіки та економіки окремих країн. ТНК роблять значний вплив на економіку держави, а їх діяльність знаходиться у сфері стратегічних інтересів держави і державотворчих інфраструктур, які багато в чому забезпечують вимоги національної безпеки країни базування і здійснення внутрішньої соціально-економічної політики, сприяючи балансу інтересів: держави і економіки в цілому, суб'єктів ТНК і населення. Доведено, що процвітання (або занепад) країни в значній мірі залежить від функціонуючих на її території ТНК. При цьому механізм стабілізації транснаціональної корпорації пов'язується з особливою роллю частини її обороту, обумовленої внутрішньофірмовим переміщенням майна і товарів між материнською і зарубіжними дочірніми компаніями.

Масштаби і характер інвестицій ТНК за кордоном визначаються з урахуванням двох основних чинників, першим з яких є прагнення компаній за допомогою експорту капіталу забезпечити сировинну базу власного внутрішнього промислового виробництва. На певному етапі розвитку важливого значення для компаній набуває збереження масштабів виробництва окремих видів продукції, в зв'язку з чим виникає необхідність максимального продовження «життєвого циклу продукту» за рахунок прямого інвестування відповідних виробництв за кордоном.

Якщо перший фактор визначається потребами і стратегією компанії на відповідних етапах розвитку, то інвестиційний клімат формується за рахунок національних факторів економічного і соціально-політичного характеру країни-реципієнта. Наведені фактори обумовлюють основні форми і методи прямого закордонного інвестування, причому переважний характер має процес придбання дочірніх фірм, заснованих, як правило, за участю місцевого капіталу; багатонаціональних фірм, які об'єднують власників капіталів з ряду країн регіону.

Аналіз показав, що основним напрямком в процесі розширення інвестиційної діяльності ТНК за кордоном виступають злиття і поглинання. В результаті, можна говорити, про виник-

нення системи міжнародного поділу ризиків і відповідальності: ТНК концентрують свої зусилля на промислових сегментах, що мають високі коефіцієнти доданої вартості і, як наслідок, найбільш високі бар'єри при виході на зовнішній ринок. При цьому найбільша увага приділяється таким стратегічним напрямкам: технологічному оновленню, маркетингу і управлінню. Особливе місце в інвестиційній політиці ТНК займають дезінвестиції, що представляють собою особливий елемент діяльності міжнародних компаній. Функції дезінвестицій, зокрема, полягають в сприянні експансії ТНК, коли реалізація або ліквідація окремих сегментів поглиненої фірми знижують фінансові витрати головної компанії та більш ефективно адаптують включення нового дочірнього підприємства в загальну структуру ТНК. Відповідно, дезінвестиції реалізують функцію консолідації міжнародної компанії, оскільки цей процес сприяє концентрації діяльності транснаціональної корпорації на найбільш перспективних напрямках. Саме це і дозволяє їм зберігати фінансову стабільність на основі мінімізації витрат.

Висновки. ТНК є головними суб'єктами міжнародних економічних процесів в умовах глобалізованого світу. Розмір компанії є визначальним фактором транснаціоналізації її діяльності. Процеси глобалізації збільшують число учасників на світовому ринку, створюють умови жорсткої конкуренції, тим самим змушуючи національні та міжнародні компанії концентрувати капітал та впроваджувати методи і способи, для забезпечення виживання і збереження позицій на внутрішніх та зовнішніх ринках. Організувавши нові дочірні компанії і філії в інших країнах та розширюючи свою географічну присутність за кордоном, ТНК збільшують обсяги продажів і впливають на структуру всієї світової економіки.

Список використаних інформаційних джерел

1. 40 процентов мирового богатства контролируют 147 транснациональных корпораций [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gtmarket.ru/news/corporate/2011/10/24/3685>. – Назва з екрана.

2. 8 компаний, которые фактически управляют миром [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://flytothesky.ru/8-kompanij-kotorye-fakticheski-upravlyayut-mirom/>. – Назва з екрана.
3. TRAINS: Non-Tariff Measures (NTMs) based on official regulations [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://trains.unctad.org>. – Назва з екрана.
4. Заговор производителей: как транснациональные компании правят миром [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ridus.ru/news/209572>. – Назва з екрана.
5. Шумилов В. М. Международное публичное экономическое право : учеб. пособие [Електронний ресурс] / В. М. Шумилов. – Режим доступу: <http://www.bibliotekar.ru/mezhdunarodnoe-pravo-4/>. – Назва з екрана.
6. World Investment Report 2007: Transnational Corporations, Extractive Industries and Development. – UNCTAD, United Nations. New York and Geneva, 2007 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://onlinebookme.com/download/world-investment-report-2007-transnational-corporations-extractive-industries-and-development/>. – Назва з екрана.

МІЖНАРОДНА МАРКЕТИНГОВА ПОЛІТИКА ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ

К. А. Євтушенко, студентка 6 курсу спеціальності
292 Міжнародні економічні відносини освітня програма Міжнародні
економічні відносини за другим (магістерським) рівнем

В. О. Орендочка, студент 6 курсу спеціальності 292 Міжнародні
економічні відносини освітня програма Міжнародні економічні
відносини за другим (магістерським) рівнем

І. О. Пінчук, к. е. н., доцент кафедри міжнародної економіки –
науковий керівник

Анотація. Стаття присвячена вивченню сутності та змісту міжнародної маркетингової політики. У статті розкрито окремі аспекти здійснення міжнародної маркетингової політики транснаціональними корпораціями. Розглянуто основні підходи до оцінки ефективності маркетингової діяльності підприємства.

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

МАТЕРІАЛИ

**наукової конференції студентів та молодих вчених
спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини**

(м. Полтава, 4 грудня 2018 року)

*Головний редактор **М. П. Гречук**
Комп'ютерне верстання **Г. А. Бжікян***

*Формат 60×84/16. Ум. друк. арк. 6,9.
Тираж 50 пр. Зам. № 014/1475.*

*Видавець і виготовлювач
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»,
к. 115, вул. Коваля, 3, м. Полтава, 36014; ☎ (0532) 50-24-81*

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 3827 від 08.07.2010 р.*